

LUNDS
UNIVERSITET

Historiska institutionen

HIS A 02/HIS A 22, uppsatskurs (7,5 hp):

Att skriva uppsats

En liten vägledning

Innehåll

B-uppsatsen: mål, krav, bedömning	3
Kursens mål	3
Krav på uppsatsen	3
Att arbeta med en b-uppsats	4
Problemställning	4
Forskningsläge	4
Källmaterial	5
Metod	5
Uppsatsens disposition	6
Den empiriska undersökningen	6
Sammanfattning och slutsatser	6
Formalia och språk	6
Kriterier för betygssättning	7
Uppsattsseminariet	8

Supplement: *Om b-uppsatser* (formalia) 9 sidor

B-uppsatsen: mål, krav, bedömning

Kursens mål

Målet med uppsatskursen är att lära sig formulera historiska problem/frågeställningar och att avgränsa och bearbeta ett källmaterial som kan användas för att lösa/besvara dem. Eftersom all historisk kunskap tar sin utgångspunkt i de frågor som forskaren ställer, är det viktigt av central betydelse att lära sig ställa frågor till det historiska materialet. Kursen avser vidare förmedla kunskaper och insikter om hur historisk kunskap produceras och om förhållandet mellan källorna från det förflutna och framställningen av det förflutna.

Krav på uppsatsen

Det finns ett antal krav att uppfylla då man skriver uppsats. Författaren skall:

- identifiera ett undersökningsobjekt, formulera ett syfte och presentera en frågeställning (alltså ställa ett antal frågor)
- ta fram tidigare forskning på området och redogöra för den
- avgränsa och samla in ett adekvat material för att lösa uppgiften
- analysera och resonera kring källorna och besvara de ställda frågorna
- presentera de egna resultaten och relatera dem till tidigare forskning
- färdigställa en text som är klart disponerad och språkligt korrekt
- uppfylla de gällande kraven vad gäller formalia och akribi (belägg av påståenden och korrekta hänvisningar i fotnoterna)

Uppsatsen skall alltså bestå både av redovisning av tidigare forskning och av en analys byggd på primärt källmaterial samt av en resultatpresentation där de egna resultaten relateras till tidigare forskning.

Att arbeta med en b-uppsats

Problemställning

All historisk forskning börjar med en fråga. Sådana frågor kan vara av många olika slag. De kan gälla orsaker, funktioner, förändringsprocesser eller tillstånd och avse allt från betydelsen av en viss händelse eller fenomen till synen på brott och straff eller följderna av katastrofer av olika slag. **Frågorna utmynnar i en problemformulering eller frågeställning**, vilken ibland kan ta formen av en tes eller hypotes.

Historisk forskning syftar till att vinna ny kunskap om det förflutna. Men på en b-uppsats kan det givetvis inte ställas ett sådant krav. Det är därför fullt möjligt att gå igenom ett material som redan använts i forskningen och att presentera resultat som inte innebär något i sig nytt. Dessa resultat skall emellertid bygga på en självständig analys av det genomgångna källmaterialet. Man får alltså inte överta fakta direkt från litteraturen för att besvara sin frågeställning.

De frågor som ställs i uppsatsen måste gå att besvara utifrån det valda källmaterialet.

Många frågor är för komplexa och kräver en betydligt mer omfattande arbetsinsats än de fem veckor som står till buds för att skriva en b-uppsats. Så är till exempel frågan om orsakerna till franska revolutionen i sig intressant och relevant, men den kan inte besvaras inom ramen för en sådan begränsad undersökning annat än med hjälp av tidigare forskning. Därmed skulle uppsatsen inte uppfylla kursens mål att redovisa resultat på grundval av en självständig bearbetning av källmaterial.

Ett vanligt sätt att formulera en frågeställning är att anknyta till arbeten som tangerar det ämne man avser undersöka, alltså till tidigare forskning. Man kan exempelvis välja att undersöka ett problem som tagits upp i tidigare forskning men diskutera det utifrån ett nytt källmaterial. En annan metod är att ta sin utgångspunkt i en forskningsdiskussion där det finns motstridiga resultat och pröva dessa i den egna undersökningen. Man kan också formulera frågor utifrån generella uppfattningar om det förflutna eller utifrån olika teoretiska eller filosofiska perspektiv. Frågeställningen kan också tillspetsas till en tes/hypotes, som sedan drivs undersökningen igenom.

Forskningsläge

Uppsatsen skall innehålla en **kort redogörelse för tidigare forskning på området**.

Uppsatsförfattaren måste självt söka litteratur, vilket är en del av uppsatsarbetet; det är alltså inte handledaren som skall ansvara för litteratursökningen.

I en uppsats på denna nivå blir redovisningen av tidigare forskning av naturliga skäl ofullständig. Det räcker således att man tar upp några viktigare arbeten som behandlar den tematik man valt att undersöka. Ett tips är att börja med att låna ett nytt arbete på området för att sedan med hjälp av den litteraturförteckning detta innehåller söka sig till äldre verk. **I resultatredovisningen i slutet av uppsatsen skall man återknyta till forskningsläget, och ange på vilket sätt de egna resultaten förhåller sig till vad tidigare forskning kommit fram till.**

Källmaterial

En central uppgift i forskningsprocessen är att **avgränsa ett källmaterial med vars hjälp man kan besvara sin frågeställning**. Det är viktigt att man presenterar och källkritiskt värderar sitt källmaterial och relaterar det till problemformuleringen/frågeställningen.

Källmaterialet kan vara av många olika slag. Det kan handla om otryckta källor som förvaras på arkiv, men också om olika former av tryckt källmaterial. Så finns det en mängd dokumentpublikationer från både äldre och nyare tid som innehåller exempelvis diplomatarier, lagar, kungliga brev och kungörelser, domboksmaterial etc. Vidare finns det tryckta krönikor och helgonlegender, brevsamlingar och dagböcker. Man kan också använda sig av riksdagstryck och offentliga utredningar, vilka speglar de politiska beslutsprocesserna. Ett annat ofta använt källmaterial är tidningar, tidskrifter och läroböcker. Också bilder och film kan användas som källmaterial.

Vad som är en källa bestäms av frågeställningen. Också tidigare forskning kan användas som källor. En sådan undersökning kallas historiografisk och innebär att man studerar och analyserar hur man i tidigare forskning behandlat ett visst historiskt tema eller skeende som exempelvis häxprocesserna, arbetarrörelsen eller Tysklands enande.

Metod

Metod betyder tillvägagångssätt. Inom historievetenskapen används en rad olika metoder. Man skiljer mellan **kvalitativa** metoder, som avser analys och tolkning av texter och bilder, och **kvantitativa** metoder, som används då man bygger sin undersökning på siffermaterial av olika slag. Historiker använder sig främst av kvalitativa metoder. Exempel på denna typ av metod är den **hermeneutiska metoden**, som innebär textanalys som tar sikte på förståelse och inlevelse.

En annan metod är den **komparativa** som syftar till systematiska jämförelser mellan epoker och fenomen. Med dess hjälp kan man generalisera historiska företeelser och förklara förändringar över tid. Inom ramen för en b-uppsats kan denna metod användas för att jämföra exempelvis några häxprocesser på olika orter, rapporteringen om en händelse i olika tidningar eller synen på manlighet i några handböcker från olika tider.

Källkritiken är central i all historisk forskning. Med dess hjälp prövas och värderas källmaterialet utifrån bestämda kriterier. I en uppsats på denna nivå kan det vara lämpligt att diskutera källorna och metoden i samma avsnitt.

Metoden kan fungera som en analytisk ram för uppsatsen. Samma funktion har också teoretiska perspektiv och modeller. Det är inte brukligt att använda sig av teorier, alltså system av teser eller hypotetiska påståenden, i uppsatser på b-nivån. Men om man väljer att utgå från ett **teoretiskt perspektiv**, bör detta klart presenteras i inledningen och konsekvent tillämpas i den empiriska undersökningen. Det går alltså inte an att bara redogöra för en teori och sedan inte använda den.

I de fall man utgår från **specifika begrepp** i sin undersökning skall dessa definieras. Detta gäller exempelvis begrepp som feodalism, sekularisering, klasskamp, genusordning etc.

Uppsatsens disposition

I **inledningen** till en uppsats skall man presentera sitt problem (vad man avser undersöka), sitt källmaterial (de källor som undersökningen bygger på), forskningsläget (böcker och artiklar som behandlar ämnet ifråga eller en angränsande tematik), metoden (tillvägagångssättet) samt arbetets disposition (kort beskrivning av arbetets upplägg). Därefter följer den empiriska **undersökningen**, som ofta inleds med en **bakgrundsteckning**. Denna kan också utgöra ett eget delkapitel. Undersökningen avslutas med en **sammanfattning**, som bör utgöra ett eget kapitel, och en **käll- och litteraturförteckning**. Eventuella bilagor sätts in sist i uppsatsen.

Den empiriska undersökningen

I den empiriska undersökningen gäller det att söka en lösning på det problem eller den frågeställning man formulerat och **besvara de ställda frågorna utifrån en analys av källmaterialet**. Det räcker alltså inte med att referera källornas innehåll. Man måste också på ett logiskt sammanhängande sätt argumentera för sin tolkning samt relatera den till tidigare forskning. Man kan emellertid också välja att föra diskussionen med tidigare forskning först i sammanfattningen.

Om man väljer att dela in undersökningen i flera avsnitt, kan det vara lämpligt att ha en kort sammanfattning efter varje sådant avsnitt. Detta är emellertid inget krav. **Ett absolut krav är däremot att alla påståenden som bygger på källmaterial eller tidigare forskning skall beläggas antingen genom en angivelse i brödtexten eller med fotnoter.**

Sammanfattning och slutsatser

Undersökningen avslutas med **en sammanfattning, där de egna resultaten presenteras och sätts i relation till tidigare forskning**. Det gäller att lyfta fram och argumentera för resultaten på ett sådant sätt att läsaren kan godta dem. Presentera gärna också alternativa tolkningar. I de fall de egna resultaten står i strid med tidigare forskning bör detta lyftas fram och diskuteras. Slutsatserna måste innehålla svar på de frågor som formulerats i uppsatsen. Om det visat sig omöjligt att ge konkreta svar, skall detta diskuteras. Men det är i sådana fall bättre att ändra frågeställningen. Inledningen är ofta det sista en historiker skriver färdigt!!

Formalia och språk

Uppsatsen måste uppfylla gängse krav på **akribi** (noggrannhet). Detta innebär att källor och litteratur refereras korrekt, att citaten återges exakt, att alla hänvisningar i notapparat är riktiga och att käll- och litteraturförteckning är utformad på ett funktionellt och konsekvent sätt. Samtliga böcker som använts – men inga andra – skall tas upp i litteraturförteckningen, och alla påståenden som bygger på källor eller tidigare forskning skall beläggas med fotnoter.

Uppsatsen skall vara skriven på korrekt svenska. I kursplanerna för historia står det: ”Ett kompletterande mål för all utbildning inom det humanistiska området är förmågan att korrekt använda svenska språket i tal och skrift”. Sträva efter att skriva enkelt. Undvik alltför komplicerad meningsbyggnad och använd i görligaste mån vanliga ord.

Kriterier för betygssättning

För att bli godkänd på uppsatskursen krävs:

1. närvaro och aktivt deltagande på uppsatsseminarierna
2. ventilerings av uppsats på ett uppsatsseminarium som där fått minst betyget godkänd
3. aktivitet som opponenter på en eller flera uppsatser.

Vidare gäller följande:

1. För att uppnå betyget godkänd måste uppsatsen uppfylla de grundläggande krav som formulerats ovan
2. För att uppnå betyget väl godkänd görs dessutom en kvalitetsbedömning grundad på följande kriterier:
 - Presentationen av ämne, syfte och frågeställning skall vara klar och tydlig.
 - Undersökningen skall relatera till och samtidigt vara självständig i förhållande till tidigare forskning.
 - Akribin skall vara god
 - Det skall finnas en tydlig anknytningen till ett större sammanhang, antingen formulerat utifrån tidigare forskning eller från ett teoretiskt perspektiv.
 - Resultatet skall vila på en argumentativ bearbetning och analys av källmaterialet.
 - Uppsatsens skall vara väl disponerad och skriven på god svenska.

Vid betygssättningen vägs även aktiviteten på seminarierna, inklusive opposition och försvar av den egna uppsatsen, in.

Viktig information – vänligen läs och följ noga anvisningarna nedan:

(OBS! Information angående datum och tider kan ändras)

Uppsattsseminariet

- Ordet lämnas inledningsvis till respondenten. Denna kan nu rätta till mindre fel i arbetet t.ex. felaktigheter i tabeller eller diagram.
- Därefter går ordet till opponenter. Denna sammanfattar uppsatsens innehåll, lyfter fram frågeställningar och hypoteser som uppsatsförfattaren ställt upp samt redogör för uppsatsförfattarens slutsatser.
- Respondenten får därefter ordet och ges möjlighet att kommentera opponenterens sammanfattning. Är de överens om huvuddragen. Har opponenter förstått texten rätt?
- Ordet går återigen till opponenter och den egentliga diskussionen och granskningen börjar. Opponenten skall lyfta fram såväl negativa som positiva sidor av uppsatsen. Kritiken skall vara konstruktiv och fokusera hur arbetet kunnat bli bättre. Hur har författaren klarat av den uppgift han tagit på sig att lösa?
Hänger uppsatsens delar väl samman?
Beläggsteknik, argumentationsteknik och akribi (grek. *akribeia* "noggrannhet"). Hur motiveras frågeställningen och hur besvaras den? Hur hänger val av metod, undersökningsområde och källmaterial samman med de ställda frågorna? (Koherens)
Hur relateras frågan till ett större sammanhang?
Underbygger författaren empiriskt sina antaganden? Saknas viktiga arbeten i forskningsläget som borde ha varit med? Har författaren feltolkat eller övertolkat materialet? Är tolkningen ensidig? Finns det andra tolkningar som bättre förklarar samma fenomen?
(Korrespondenskritik)
Akribin. Saknas nothänvisningar? Är det med hjälp av hänvisningar och litteraturlistan möjligt att leta sig fram till de arbeten och sidor eller dokument som författaren använt sig av?
Hur använder författaren citat och referat? Är de trogna originalet?
- Alternativt kan oppositionen ske kapitelvis. Men oppositionen skall alltid kommentera frågeställningar, historisk kontext, teori (om sådan finns), val av metod, val av källmaterial, avgränsningar, den empiriska undersökningen, slutsatserna samt akribin. Och givetvis hur delarna hänger samman.
- Efter oppositionen får/skall hela seminariegruppen komma till tals och ställa frågor och lämna synpunkter. Det är också möjligt att ställa en direkt eller komma med en kommentar under samtalet mellan opponenter och respondent, om den är relevant i sammanhanget.